

Zadatak 1 Za funkciju $f(x) = \frac{1}{\sqrt{x+4}}$ poznate su vrijednosti $f(1)$ i $f(2)$. Odredite $f'(0)$:

- a) Hermiteovom metodom ako je još poznato i $f'(2)$,
 b) koristeći kubni splajn ako su poznate vrijednosti $f(0)$, $f''(0)$ i $f''(2)$,
 c) numeričkim diferenciranjem ako je poznata vrijednost $f(0)$.

Izračunajte pravu grešku u sva tri slučaja.

Rješenje. a) $f'(x) = -\frac{1}{2\sqrt{(x+4)^3}}$

x_i	y_i	$f^{[1]}$	$f^{[2]}$
$x_{-1} = 0$	$y_{-1} = ?$	$f'(x_{-1}) = ?$	
$x_{-1} = 0$	$y_{-1} = ?$	$f[x_{-1}, x_1] = ?$	$f[x_{-1}, x_{-1}, x_1] = ?$
$x_1 = 1$	$y_1 = 0.44721$	$f[x_1, x_2] = -0.03896$	$f[x_{-1}, x_1, x_2] = ?$
$x_2 = 2$	$y_2 = 0.40825$	$f'(2) = -0.03402$	$f[x_1, x_2, x_2] = 0.00494$
$x_2 = 2$	$y_2 = 0.40825$		

$$\frac{-0.03896 - f[x_{-1}, x_1]}{2} = 0.00494 \Rightarrow f[x_{-1}, x_1] = -0.04884$$

$$\Rightarrow \frac{-0.04884 - f'(x_{-1})}{1} = 0.00494 \Rightarrow f'(0) = -0.05378.$$

Kako je prava vrijednost $f'(0) = -0.0625$ za pravu grešku imamo $|-0.05378 + 0.0625| = 0.872 \cdot 10^{-2}$.

b)

x_i	y_i	$f[x_i, x_{i+1}]$
$x_0 = 0$	$y_0 = 0.5$	$f[x_0, x_1] = -0.05279$
$x_1 = 1$	$y_1 = 0.44721$	$f[x_1, x_2] = -0.03896$
$x_2 = 2$	$y_2 = 0.40825$	

$$\Rightarrow s_0 + 4s_1 + s_2 = 3(-0.05279 + 0.03896) = -0.27525.$$

Kako je i $f''(x) = \frac{3}{4\sqrt{(x+4)^5}}$ imamo

$$2s_0 + s_1 = 3(-0.05279) - \frac{1}{2} \cdot 0.02344 = -0.17009,$$

$$s_1 + 2s_2 = 3(-0.03896) + \frac{1}{2} \cdot 0.0085 = -0.11263.$$

Rješenje sustava je $s_0 = -0.06273$, a prava grška $|-0.06273 + 0.0625| = 0.23 \cdot 10^{-3}$.

c)

$$f'(0) = \frac{1}{2 \cdot 1} (-3f(0) + 4f(1) - f(2)) = -0.0597.$$

Greška: $|-0.0597 + 0.0625| = 0.279 \cdot 10^{-2}$.

Zadatak 2 Simpsonovom metodom s točnošću većom od 10^{-4} izračunajte $\int_0^\pi \cos \frac{x}{5} dx$. Odredite pravu grešku.

Rješenje.

$$f(x) = \cos \frac{x}{5} \Rightarrow f'(x) = -\frac{1}{5} \sin \frac{x}{5} \Rightarrow f''(x) = -\frac{1}{25} \cos \frac{x}{5} \Rightarrow f'''(x) = \frac{1}{125} \sin \frac{x}{5} \Rightarrow f^{iv}(x) = \frac{1}{625} \cos \frac{x}{5}$$

$$\Rightarrow M_4 = f(0) = \frac{1}{625} \Rightarrow \frac{h^4}{180} \cdot \frac{\pi}{625} < 10^{-4} \Rightarrow 2n > 2.2837 \Rightarrow 2n = 4.$$

x_i	$f(x_i)$
$x_0 = 0$	$f(x_0) = 1$
$x_1 = \pi/4$	$f(x_1) = 0.98769$
$x_2 = \pi/2$	$f(x_2) = 0.95106$
$x_3 = 3\pi/4$	$f(x_3) = 0.89101$
$x_4 = \pi$	$f(x_4) = 0.80902$

$$\Rightarrow I_4 = \frac{\pi}{12} (1 + 4(0.98769 + 0.89101) + 2 \cdot 0.95106 + 0.80902) = 2.93894.$$

Kako je $\int_0^\pi \cos \frac{x}{5} dx = 5 \sin \frac{x}{5} \Big|_0^\pi = 2.93893$, prava greška je $|2.93894 - 2.93893| = 0.14 \cdot 10^{-4}$.

Zadatak 3 Koristeći Laplaceovu transformaciju odredite rješenje diferencijalne jednačbe $x''(t) - x(t) = -5 \sin 2t$ uz početne uvjete $x(0) = 1, x'(0) = 2$.

Rješenje.

$$\begin{aligned} \mathcal{L}(x'') &= p^2 X - px_0 - x'_0 = p^2 X - p - 2 \Rightarrow p^2 X - p - 2 - X = -5 \cdot \frac{2}{p^2 + 4} \\ \Rightarrow X &= \frac{p^3 + 2p^2 + 4p - 2}{(p^2 + 4)(p^2 - 1)} = \frac{2}{p^2 + 4} + \frac{1}{2} \frac{1}{p - 1} + \frac{1}{2} \frac{1}{p + 1} \\ \Rightarrow x(t) &= \sin 2t + \frac{e^t}{2} + \frac{e^{-t}}{2}. \end{aligned}$$

Zadatak 4 Diferencijalnu jednačbu $y' = \frac{1}{y}$, $y(0) = 1$ na intervalu $[0, 1]$ s korakom $h = 0.5$ približno riješite Runge-Kutta metodom, te Picardovom metodom u dvije iteracije i ocjenite koja je metoda točnija u točki $x = 0.5$ (izračunajte pravu grešku).

Rješenje. Pravo rješenje:

$$y dy = dx \Rightarrow \frac{y^2}{2} = x + C \Rightarrow C = \frac{1}{2} \Rightarrow y = \sqrt{2x + 1} \Rightarrow y(0.5) = 1.41421.$$

Picardova metoda:

$$y_1(x) = 1 + \int_0^x dx = 1 + x \Rightarrow y_2(x) = 1 + \int_0^x \frac{1}{1+x} dx = 1 + \ln(1+x) \Rightarrow y_2(0.5) = 1.40546, y_2(1) = 1.69315.$$

Prava greška: $|1.40546 - 1.41421| = 0.875 \cdot 10^{-2}$.

Runge-Kuttina metoda:

$$K_1^0 = 0.5, \quad K_2^0 = 0.4, \quad K_3^0 = 0.41667, \quad K_4^0 = 0.35294$$

$$\Delta y_0 = 0.41438 \Rightarrow y_1 = 1.41438$$

$$K_1^1 = 0.35351, \quad K_2^1 = 0.31424, \quad K_3^1 = 0.31817, \quad K_4^1 = 0.28859$$

$$\Delta y_1 = 0.31782 \Rightarrow y_2 = 1.7322$$

Prava greška: $|1.41438 - 1.41421| = 0.17 \cdot 10^{-3}$.

Točnija je Runge-Kuttina metoda.

Zadatak 5 Metodom zlatnog reza s greškom manjom od $\varepsilon = 0.5$ odredite minimum funkcije $f(x) = x^2 + \frac{2}{x+1}$ na intervalu $[0, 1]$.

Rješenje. Kako je $a^{(0)} = 0$ i $c^{(0)} = 1$ imamo

$$\frac{b^{(0)} - 0}{1} = \frac{3 - \sqrt{5}}{2} \Rightarrow b^{(0)} = 0.38197.$$

Kako je još

$$\begin{aligned} f(a^{(0)}) &= f(0) = 2, \quad f(c^{(0)}) = f(1) = 2, \quad f(b^{(0)}) = 1.59311 \\ \Rightarrow f(b^{(0)}) &< f(a^{(0)}) \quad \text{i} \quad f(b^{(0)}) < f(c^{(0)}), \end{aligned}$$

početne su točke dobro odabrane.

Sada,

$$\begin{aligned} x^{(0)} &= c^{(0)} + a^{(0)} - b^{(0)} = 0.61803, \quad f(x^{(0)}) = 1.61803 > f(b^{(0)}) \\ \Rightarrow a^{(1)} &= 0, \quad b^{(1)} = a^{(0)} + x^{(0)} - b^{(0)} = 0.23606, \quad c^{(1)} = 0.61803, \quad |c^{(1)} - a^{(1)}| = 0.61803 > 0.5 \\ \Rightarrow x^{(1)} &= c^{(1)} + a^{(1)} - b^{(1)} = 0.38197, \quad f(x^{(1)}) = 1.59311 < f(b^{(1)}) = 1.67377 \\ \Rightarrow a^{(2)} &= 0.23607, \quad b^{(2)} = 0.38197, \quad c^{(2)} = 0.61803, \quad |c^{(2)} - a^{(2)}| = 0.38197 < 0.5 \\ \Rightarrow x^* &= (a^{(2)} + c^{(2)})/2 = 0.42705. \end{aligned}$$